

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Milana Řezáče

Dietary specialisation and diversification of the spider genus *Dysdera* (Araneae: Dysderidae)

Předložená práce sestává z úvodu, z pěti rukopisů vědeckých prací týkajících se daného tématu a ze závěru. U čtyř prací je M. Řezáč prvním autorem. Jedna práce je již publikována, čtyři práce jsou přijaty do vědeckých časopisů. Celkem čítá disertační práce 127 stran.

Z našich badatelů popsal několik druhů rodu *Dysdera* již A. Nosek (NOSEK 1905) z oblasti Malé Asie. Studium jeskynních druhů čeledi Dysderidae se od třicátých let věnoval J. Kratochvíl (KRATOCHVÍL 1937 a další), který nakonec své poznatky shrnul ve dvou monografických studiích (KRATOCHVÍL 1970, 1978). V rámci České republiky se však situace v rodu *Dysdera* jevila poměrně jednoduchá, evidovali jsme zde až do poloviny devadesátých let pouze dva druhy (MILLER 1971; BUCCHAR & RŮŽIČKA 2002), a to *Dysdera erythrina* a *Dysdera ninnii*. Až Milan Řezáč přišel v devadesátých letech s názorem, že situace tak jednoduchá není, počal s redeterminacemi, s morfologickými, etologickými a později i s karyologickými studiiemi jak našich druhů, tak druhů z jižnějších oblastí Evropy. Získal mnoho zcela originálních poznatků, které do sebe zapadají a tvoří ucelený pohled na proces evoluce druhů rodu *Dysdera*. V roce 2004 získal M. Řezáč s S. Pekárem na 16. Mezinárodním arachnologickém kongresu v Ghentu za svůj příspěvek o potravní specializaci druhů rodu *Dysdera* první cenu pro mladé vědecké pracovníky. Na publikaci jeho výsledků již arachnologická obec netrpělivě čeká, neboť přináší zcela zásadní nové poznatky o rodu *Dysdera* v Evropě. Souhrn zatímních poznatků je předmětem této disertační práce.

První studie souboru je klíčová, vedoucí k pochopení rozmanitosti morfologické stavby chelicer v závislosti na taktice lovu kořisti. Mimo tropickou oblast jsou druhy rodu *Dysdera* jedinými specializovanými predátory stínek. V práci je doložena specializace na lov stínek u druhů s modifikovanými chelicerami a jsou popsány tři různé specializované taktiky lovu, uchopení kořisti, které těmto šestiočkám umožňují prolomit obranné mechanismy stínek (hřbetní pokryv těla ze sklerotizovaných plátů a obranné chování).

Druhá studie dokládá potravní specializaci druhu *Dysdera hungarica* na stínky. Z obecného hlediska je významným přínosem k hodnocení laboratorních experimentů, protože ukazuje, jak

mohou odlišné experimentální přístupy vést k různým výsledkům.

Další dvě studie jsou revizemi druhů z jihozápadní a ze střední Evropy. Autor v nich využívá k řešení problému obsáhlý komplex metod: studium morfologie s využitím světelné i elektronové mikroskopie, údaje o rozšíření, fenologii a habitatových preferencích, potravní experimenty, karyologická studia, pokusy s mezidruhovým křížením.

Výsledkem práce jsou redeskripce tří zapomenutých druhů, popisy dvou druhů nových pro vědu, objev dvou nových druhů pro střední Evropu, nové synonymie, rozpoznání chybných determinací a další nomenklatorické počiny.

Poslední studie (zahrnující v sobě i některé dílčí poznatky studií předchozích) je pak věnována chromozomové evoluci pavouků, M. Řezáč pro tuto studii zpracovával karyotypy druhů čeledí Dysderidae a Segestriidae.

Na posledních dvou stránkách je pak souhrn se závěry o evolučním procesu, který vedl ke zjištěné rozmanitosti (na straně jedné) a podobnosti (na straně druhé) druhů rodu *Dysdera*.

Předložená disertační práce jednoznačně dokládá, že její autor ovládá širokou škálu vědeckých metod, které dokáže využít k řešení vědeckých problémů. Práci plně doporučuji k přijetí.

Růžička, CSc.

AV ČR

RNDr. Vlastimil

Entomologický ústav BC

Branišovská 31
370 05 České Budějovice

České Budějovice 30. října 2007